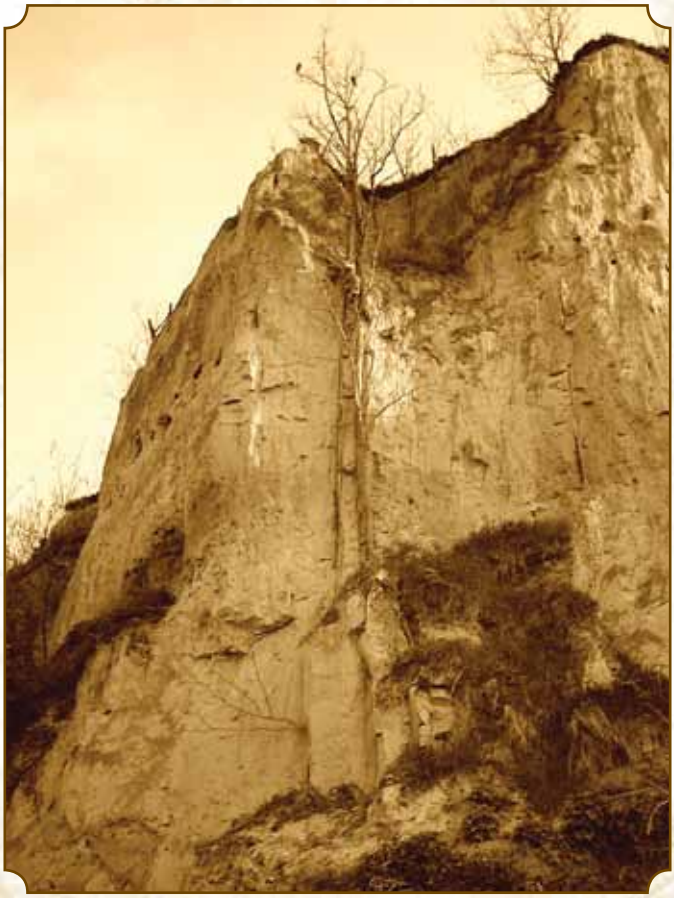
Kollár Ferenc

HEGYESI HEGYEK ÁRNYÉKÁBAN
(kiskáté)

Kollár Ferenc
HEGYESI HEGYEK ÁRNYÉKÁBAN

Kiadó:
Magyar Kultúra Emlékívek Kiadó

Nyomda:
E-Press Nyomda

ISBN 978-615-80152-4-0

Minden jog fenntartva.
A kiadvány egyetlen részlete sem sokszorosítható
semmiféle formában a kiadó engedélye nélkül.

Első szerelem

1945 után Hegyesnek 80 utcája, 2200 háza és 6000 magyar lakosa volt. A falu központjában 150 iparos, kereskedő, hentes és vendéglő volt.

A Főutca, később Tito Marsall utca, korábban Horthy Miklós utca 3. szám alatt születtem 68 évvel ezelőtt. Akkor még kockaköves volt a főutca, házunkkal szemben egy ártézi kúttal és mellette lévő fehérre meszelt kereszttel. Mellettünk egyik oldalról a Dömötör kocsma, másik oldalról Kecskés Péter bácsiék háza, szemben a Faragó-féle fatelep volt.

Hegyesen akkortájt vagy harminc kocsma volt, öt helyen zenekar is játszott. A szomszéd Dömötör kocsmában a Czékus-zenekar húzta, hogy: Vékony deszka kerítés... Nyáron nyitott ablaknál aludtunk és biztosítva volt a szórakozás. Később a villanypóznákra fémből készült tölcséres hangszórókat szereltek és ez lett a falurádió. Apámmal többször voltam a Zöldvendéglőben, mely Szilágyi Gergő bácsié volt. Később a vendéglő színpada lett az iskolai ünnepség színhelye. Volt még egy Központi vendéglő is, ahol az artisták és vándorszínészek léptek fel, a közönség soraiból nagy érdeklődéssel figyeltem őket. Itt pincérkedett a rossz hírű Nyírádi Marcsa is.

Nagy öröm volt számomra, ha apám magával vitt: többször elkísértem barátjához Jáni bácsihoz, a borbélyához, Pál Gyuri bácsihoz (a Kertész ház

mellé), a későbbi borbélyához, Süli Péterhez (a Központi kocsma mellé), másik barátjához, Maronka Feri bácsihoz, a községházán lévő adóhivatalba, a mellette lévő postára és a tűzoltó otthon melletti nagy boltba bevásárolni, vagy munkahelyére, a téglagyárba.

A téglagyár melletti óvodába jártam, ahol Kovács Etelka volt az óvónéni. Nem sok játék volt, nyáron legtöbb időt az udvari homokozóban és a mellette lévő hintákon töltöttük.

Első szerelmem is az óvodához kötődik. Ült mögöttem egy copfos kislány, gyönyörű csillogó szemekkel és csillogó fülbevalóval. Én a felnőttektől hallottam, hogy a csillogó fülbevalók gyémántból vannak és az nagyon-nagyon értékes. Azt is kifüleltem, hogy nősüléskor a legjobb parti a gazdag nő. Mivel számomra a gyémánt szimbolizálta a gazdagságot, hát beleszerettem a copfos Iluskába.

Hónapokon át megosztottam vele az uzsonnámat és cipeltem hazafelé a táskáját. Szerelmet vallani persze nem volt merszem - de Burján Jóskától tudtam, hogy copfrángatás a szerelmet jelzi - és én többször is ily módon adtam tudtára érzéseimet. Emlékeim szerint ő ezt a jelet vagy nem ismerte vagy nem értette, mert szerelmem nem talált viszonzásra.

Kishegyes - 1949.

Hegyesi zsidók

A hegyesi zsidók kereskedelemmel foglalkoztak és jó forgalmat bonyolítottak köszönhetve a falun áthaladó megyei utaknak. Az egyik legjobb módú család a Krisháberek voltak – ők uzsorakamatra pénzt adtak a parasztoknak, majd mivel azok nem tudták azt visszafizetni, ezért elvették földjeiket. Ez a család építette a falu egyetlen vízimalmát is. Gyermekkoromban Burján Józsival sokat játszottunk a vízimalom gátján, mely gazdátlanul még ma is áll.

Apám segített Stern Lujzának, aki megjárta a haláltábort. Mivel elhurcolása előtt aranytárgyait a kerti wc mögött ásta el, az ötvenes években mindig apámat kérte meg, hogy ássa ki – utána Lujza néni valamennyit kivett belőle és a többit vissza kellett temetni. Ennek a jelenetnek én is szemtanúja voltam. Látogatásunkkor mindig füstölt libacombos sóletet készített nekünk.

A hegyesi zsidók zsinagógáját a kommunisták bontották le 1946-ban és annak a téglájából építették a szövetkezeti otthont. Deportálás előtt a zsidó családok itt rejtették el aranyaikat – bontáskor a hegyesi kommunisták ezt megtalálták és ebből az aranyból építették fel saját házaikat.

Nagyanyám, Firányi Julianna Szenttamáson született, de szülei tizenévesen szolgálónak adták Kishegyesre, a zsidó Guttmann kocsmába. Guttmann néni fia Ármin 1920 körül Amerikába

emigrált és Guttmann néni örökbe fogadta a nagy anyámat, aki vezette a vendéglőt.

Édesanyám nagymamának szólította Guttmann nénit. Mesélte, hogy Krausz Dávid, a sakter minden pénteken járt hozzájuk baromfit vágni. Tréflit – tisztátlant nem ettek, de alkoholt ittak. Guttmannék jiddisül beszéltek, ami olyan német-héber keverék nyelv, de tudtak magyarul is. Sábáthkor – szombaton nem dolgoztak. Az új év – ros hásaná pedig szeptemberre esett.

Azt mesélték, hogy hegyesi jómódú zsidó polgárok is jártak a vendéglőbe, közöttük igazi úriemberként emlegették Faragó Andort, aki legtöbbet adományozott különböző jó célokra.

Nagyanyám mesélte, hogy a hegyesi zsidók a szegény zsidókat titokban segítették és így valójában szegény zsidó nem is volt a faluban. A leggazdagabb zsidó család a Balassáék voltak – háború után házukat a hegyesi kommunisták szétverték és kirabolták.

1944-ben elhurcolt és meghalt hegyesi zsidók: Ábrahám Dávid, Balasa Imre és neje, György és Pál fiaik, Faragó Andor, Fischer M. Andorné, és leánya Edit, Frankl Lipót, és fia Imre, Grabinszki Mór, Kertész Sándor és fia Imre, leánya Sári és veje, Dr. Brummer László, Krausz Dávid, Krisháber Gyula, Katalin Ella és Margit, Krisháber Beti, Manhein Mihályné. Fogságból visszatértek: Kertészné, Franklné, Blau család és a Polacsek család.

Kishegyes - 1952.

Szexuális forradalom

1957 nyarán Burján Jóska egy éjjel meglesték szüleit, ahogyan teljesítették házastársi kötelezettségüket. Másnap a nagyszünetben összehívott bennünket, hogy elmondja a nagy igazságot, mely szerint a gyereket nem a gólya hozza, hanem a férfi idézi elő a nőben. Ez a tény mindnyájunkat nagyon felzaklatott és egész héten erről sutyorogtunk – mire Jóska előállt az ötlettel, hogy ő szerez egy lányt, mi meg csináljunk neki gyereket.

Eljött a nagy nap és Burján Jóska beszervezte a szomszéd copfos Rózsikát. Velünk pedig közölte, hogy fejenként két gombóc fagyiért lehet gyereket csinálni – mind a heten vállalkoztunk rá és Rózsikával felmentünk a Burjánék Halász utcai házának végénél lévő dombtetőre, ahol Burján a zöld fűre fektette Rózsikát, majd tőlünk fejenként bevasalta az öt dinárt, amiért sorba odaértettük a döglött piócára hasonlító kis fütyinket Rózsika bugyijához.

Délután mindnyájan nagyon elégedetten kísértük el Burjánt a cukrászdához, ahol ő harmincöt dinárért vett tizennégy kugli fagylaltot, persze mindet külön-külön kérte, mert az annyi tölcsért is jelentett. Nekünk nem jutott fagyi, mert az összes pénzünket beáldoztuk a gyerekért – csak csorgattuk a nyálunkat és nagy titokban arról tanakodtunk, hogy mi legyen a közös gyermekünk neve. Úgy rémlik, az Emmában állapodtunk meg.

Kishegyes - 1959.

Kolumbusz

Valamikor fürödtünk a Krivaja vizében, mert még tiszta volt, selymes tapintású, a partján álló almafákról belehullott a termés, mi kihalásztuk, és ettük az almákat, milyen jó Krivaja ízük volt! Télen, ha befagyott, csúszkáltak rajta. Aztán elmúlt a boldog gyerekkor, s a tiszta vizű Krivajának csak az emléke maradt meg – nyilatkozta egy idős hegyesi.

Mint ahogy a térképen látni, a messze földön hirös Krivaja folyó nagyban hasonlít az Amazonasra. A tavankúti, bajmoki, vámteleki, pacséri, bácsgyulafalvi forrásból eredő öt folyó duzzad folyammá pont Kishegyesnél. Valaha Bácsföldvárnál torkollott a Tiszába.

1959 nyarán elhatároztam, hogy megkerülöm a Földet. Csordás Misitől kölcsön kaptam egy jókora csónakot, rá vitorlaárbocot csináltattam az asztalos Csucsik Feri Bácsival, a Nagymama varrta a vitorlát hozzá.

Az iskolában kihirdettem, hogy útra kelek: a Krivajon végigcsorgok, Turijánál bele a Csatornába, aztán a Tiszába, majd a Dunába. Kijutva a Fekete-tengerre, átkelek a Boszporuszon és átvitorlázok a Földközi-tengeren, meg se állva az óceánig.

Úgy emlékszem, hogy a lányok ezt el is hitték. Az induláshoz kikísértek, ajándékokat adtak, egyik mintha pityergett is volna. Én aztán meg se

álltam Szenttamásig, de ott újból végiggondoltam a terveimet és úgy döntöttem, hogy visszafordulok, de csak azért, hogy az a kis feketeköpenyes ne sírjon utánam.

Mondhatom csupa hólyag lett a tenyerem, mert visszafelé már evezni kellett. Ekkor éreztem át igazán, milyen nehéz Kolumbusznak lenni.

Azóta is árral szemben evezek.

A 7Napban megjelent első írásommal és Gubics Ferivel (balról) Szabadka, 1967.

Hegyesi mozi

A hegyesi Szövetkezeti Otthon a háború után épült fel és a könyvtár valamint a színház is az épületben kapott helyet. A színházterem egyben moziterem is volt.

A színházban minden szombaton volt előadás: a Szabadkai Népszínház vagy az Újvidéki Rádió társulata lépett fel.

1950 körül pedig a mozi is beindult – jöttek a hollywoodi fekete-fehér filmek, amelyekben Greta Garbo, Mae West, Marlene Dietrich, Bette Davis, Shirley Temple, Vivien Leigh, Ingrid Bergman, Judy Garland, Katharine Hepburn, Rita Hayworth, Joan Crawford, Dorothy McGuire, Humphrey Bogart, James Stewart, Fred Astaire, Henry Fonda, Clark Gable, James Cagney, Spencer Tracy, Gary Cooper, Gregory Peck, John Wayne szerepeltek. A sztárok bekeretezett képeit az előcsarnokban ábrándozva nézegettük.

Kezdetben egy vetítőgép volt és nagyon sokszor elszakadt a film. Ilyenkor szünet jött, a gépész acetonnal ragasztotta a filmet, a közönség pedig fütyült. A filmek két tekercsben érkeztek és mikor az egyik tekercs lejárt, akkor jött a nagyszünet, amit a dohányosok már nagyon vártak.

1956-ban jött az első színes film: a Pokolig és vissza (1955) című amerikai film Audie Murphy, Marshall Thompson és Charles Drake főszereplésével.

1958-ban pedig már megérkeztek a szélesvásznú filmek is. Az első az Arthur király és a Kerekasztal vitézei (1953) című amerikai film volt Ava Gardner főszereplésével.

Ekkor már két vetítőgépe volt a mozinak, és nem kellett várni, míg a másik filmtekercset kicserélik, de még ekkor is nagyon sokszor szakadtak el a filmek.

Igazi mozikultusz alakult ki a faluban. Helyi sajátosságként filmeket szinkronfordító tolmácsolta. Az első Rótsing Gyula volt, aki egyszerűen fantasztikus volt – a balkon első sorából, általában részegen, sokszor a képpel alig összefüggő szöveget mondott el. Később Krizsán Inci fordított, vagyis a filmek szerb feliratát mondta magyarul a mikrofonba.

A mozi előtti téren, egy négyoldalú reklámkirakatban voltak az éppen aktuális, valamint a következő film plakátjai és képek a jelenetekről. Számomra nagy várakozás volt a vasárnap délutáni előadás – ekkor felvettem a nájlon ingemet meg a gumis nyakkendőmet, vállamra tettem a Pajtás fényképezőgépemet és Szügyi Piroskánál megvettem a jegyet.

Mozi előtt két-három fordulót tettem a hegyesi korzón, ami a mozi és a mi házunk közötti részen volt. Ekkorra már minden háztulajdonos felseperte és fellocsolta az utcát. Séta után a mozi előcsarnokában stolverkot vettem a Cukrász Sógor pultjánál, megittam egy Coctát Újvári Béla sankjánál. A moziterem ajtajában Laki István

jegyszedő ellenőrizte a jegyemet és beültem az utolsó előtti sor közepére. A terem oldalsó kijáratánál Kecskés Antal önkéntes tűzoltó ügyeleteskedett.

Emlékszem, milyen nagy boldogságot jelentettek számomra a cowboy-indiános filmek.

Az Életjel Művészbaráti Körének megalapítása Lévay Endrével (jobbról) Szabadka, 1968.

Az első megjelent írásom története

1967-ben a sorra kerülő VI. Képzőművészeti Találkozó tárlatáról szóló öt oldalnyi kézzel írt cikkemet bevittem a 7NAP szerkesztőségbe és átadtam Sáfrány Imrének (Az írásban minden kiállító művészt erős kritikával illettem – különösen Vinkler piszkos színű akvarelljeit.) Sáfrány elszörnyedt a hosszú fogalmazványtól és azt tanácsolta, hogy üljek le és írjam át, de maximum csak egy oldalnyi anyag jöhet számításba. Nagy tipródással lerövidítettem egy oldalra a szöveget és újból átadtam Sáfránynak, aki bevitte a másik irodába a lektornak, Dévavári Zolinak. Az meg nekiesett és minden mondatba belejavított – én kívülről lestem és elszörnyedtem, mit csinál ez, egy ilyen „nagy költő" írásával.

Végül, valami méltányosságból mehetett az írás, de én arra kértem Sáfrányt, hogy ha már ilyen kicsinyke lett a cikk, akkor legalább nagyobb típusú betűvel szedjék, és keretes legyen, és a teljes nevem legyen aláírva, még ha nem is fizetnek érte, de nekem ez létfontosságú.

A cikk utóélete pedig az, hogy így bekerülve a 7 Nap szerkesztőségébe, egyik este Gönczi Sara indult Vinkler Imréhez, hogy az aktot fessen róla. Molcer Matyival kíváncsiak voltunk a Mester technikájára és egy üveg Rubin-vinyák belepő ellenében mi is mehettünk.

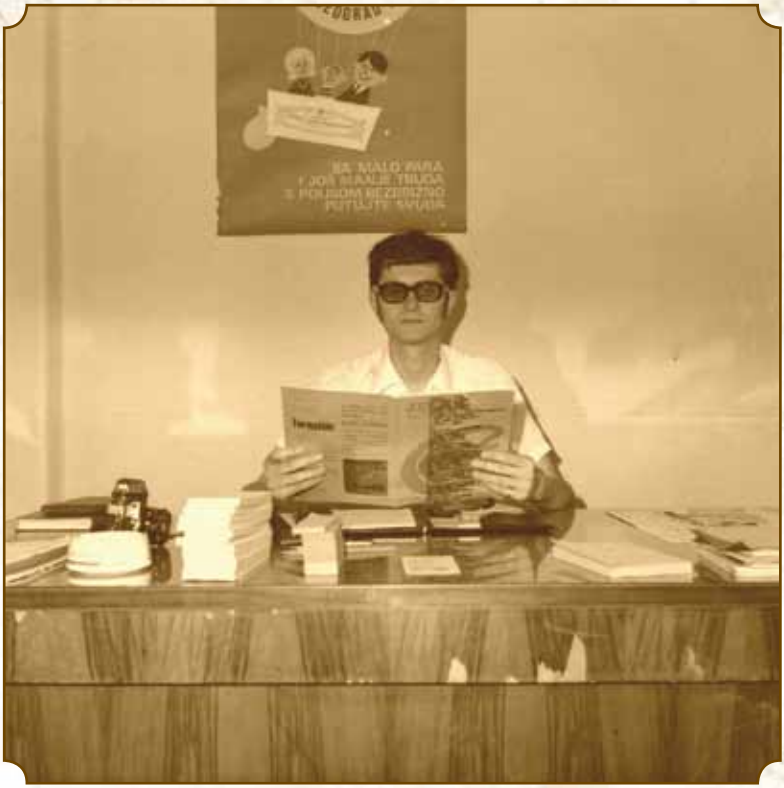
Vinkler szörnyűséges nyomorult körülmények

közt élt. Tűzrevalója sem volt, így a jéghideg szobácskában a még hidegebb kis vaskályha mellett kellett Sárikának pucérra vetkőznie. A Mester télikabátban próbált nekilátni a műnek, de előtte húztunk egy párat a vinyákból. Mire Molcer megjegyezte, hogy a modell testén tenyérnyi lila foltok lettek – és ő javasolja, hogy a mű címe „Lila foltos nő a fagyos kályhán" legyen. Valamint, mivel a Sárika mellei nagyon szőrösek voltak, ajánlotta Imrének, hogy azokat vágja le és mókusfülszőrfinomságú ecsetet csináljon belőle, mert csak az garantálja a sikert.

Ennek a dumának a vége az lett, hogy kidobtak bennünket. Persze az ital maradt. Csak később tudtam meg, hogy a nagy hideg ellen Imre és Sári gyorsan megitták a maradék vinyákot, és így se festmény, se szex nem lett.

Nem sokkal ezek után, 1967. november 21-én, Vinkler, nem egész negyven évesen véget vetett életének. Halála után a Honi Képtár a Városháza dísztermének előcsarnokában retrospektív tárlaton kiállította Vinkler minden fellelhető munkáját. Vinkler halála után Duránci Béla írta a Hídban, hogy Vinkler éppen a zentai művésztelepen készült akvarellektől várta festészetének sorfordulását.

Talán a sors tragédiája, hogy 1969 tavaszán tűz ütött ki a Városháza padlásterében, ahol Vinkler munkáit raktározták - minden képe, az akvarellek is megsemmisültek. Ekkor kaptam Sáfrány Imrétől az 1967-ben készült krokit - Vinkler autóportréját.

A Jelen szerkesztője
Szabadka, 1970.

Tito elrablása

Szabadka polgármestere és annak főceremóniamestere, Erzsike rám bízták egy nagyszabású konferencia technikai előkészítését. A konferencia helyszíne az új városháza tanácsterme volt, én a dekoráció, hangosítás és reprezentáció felelős lettem. Mikor már állt a díszlet, észrevettem, hogy hiányzik a kimaradhatatlan Tito-szobor. Tudtam, hogy a régi városháza dísztermében van egy ilyen nagyméretű Tito mellszobor – ezért Bačić Pityu segítségével elloptam Titót – azaz, kérés nélkül átvittük az új városházára. Ott sikeresen lezajlott a konferencia, én felvettem az 1500 dináros tiszteletdíjamat és ennek örömére jöttek a haverok, hogy vigyem őket a kocsmába.

A Tito-szoborról pedig teljesen megfeledkeztem. Másnap a régi városháza dísztermébe érkezett egy belgrádi delegáció – Tito meg sehol, meglépett. Hamarosan rájöttek, hogy én vagyok a tettes, lett is belőle botrány, végül a városelnök mentett meg.

Az Aranymikrofon műsorvezetője
Szabadka, 1971.

Alfától - Jelenig

1967. november 18-án a Szabadkai Községi Ifjúsági Szövetség közgyűlésén kezdeményeztem egy magyar nyelvű ifjúsági irodalmi folyóirat indítását valamint az ifjúsági otthon létrehozását.

Előzményként el kell mondanom, hogy a moravicai fiatalok, Tóth László és Vankó Gergely már 1967 márciusában megjelentették újságjukat Vándorbot címmel. Szabadkai delegációként Gulyás Jóska, Török Pista és én elmentünk hozzájuk, hogy együttműködést kezdeményezzünk, de ők azt mereven elutasították. Többek között ezért kezdeményeztem egy szabadkai lap indítását.

1967 őszén Törökkel és Gulyással elkezdtem a lapalapítást - Alfa nevet választottuk és a grafikai tervek is elkészültek, azonban sem az Ifjúsági Szövetség sem a Községi Képviselő Testület nem igazán állt a kezdeményezésem mögé. Pedig Bagi Károly községi elnök megengedte, hogy a cél érdekében beszédet is mondjak a Képviselő testületnek.

A komitétosok azonban azzal érveltek, hogy nincs Szabadkán annyi munkás fiatal költő, hogy egy lapot meg lehessen tölteni. A lap indítása érdekében én ennek az ellenkezőjét szerettem volna bebizonyítani. Jártam a középiskolákat meg a gyárakat és próbáltam versírásra buzdítani a fiatalokat, sőt még valami gyorstalpaló tanfolyamot is tartottam számukra, de nem igazán jött össze

nagyobb költői társaság, csak egy-két zsendülő munkásköltőt sikerült előállítanom.

Ezt látva megbeszéltem Dévavári Zolival, az Életjel szerkesztőjével, hogy az Életjel keretében megrendezhessem a fiatal tollforgatók vetélkedőjét. Összetoboroztam legbizalmasabb barátaimat és felkértem őket, hogy legyenek költők, azaz induljanak a vetélkedőn, azaz adják nevüket, majd én megírom helyettük a verseket.

Balogh Mihály, Tisity Gábor, Szücs Ferenc, Hicsik Sándor, Kiss Péter, Kovács János vállalták a költői szerepet és 1969 március-április folyamán a Városházán le is zajlottak a vetélkedők. Természetesen a vetélkedőn indult a többi, valódi fiatal költő is. Én nem indultam, én a műsort szerkesztettem és vezettem. A bíráló bizottságot az Életjel szerkesztők alkották élükön Dévavári Zoltánnal.

Az eredményhirdetés után számomra kiderült, hogy minden díjat az én költőim nyertek. A díjjak azt jelentették, hogy a verseket a 7Nap közli és azért honorárium jár. Úgy emlékszem, hogy a megjelentett versekért soronként 4 dinár volt a tiszteletdíj. Minden díjnyertes barátomtól felhatalmazást kaptam, hogy nevükben felvehessem az engem illető honoráriumot. Szerintem Dévavári, aki egyben a 7Nap lektora is volt, rájött, hogy a versek egy alkotótól származnak, csak mivel ő is asszisztált a vetélkedőhöz, nem akart botrányt, hanem inkább hallgatott.

Mindenesetre ezek után igazoltan bizonyíta-

ni tudtam a komitétnak, hogy milyen sok fiatal munkásköltő alkot Szabadkán és nincs akadálya az ifjúsági irodalmi lap indításának. Ellenben politikai naivitásomra vallott, hogy én csak magyar lapról beszéltem, ezért a lap alapítási ülésére nem hívtak meg. Nélkülem hozták meg a döntést a magyar nyelvű Jelen és a szerb nyelvű Sada ifjúsági testvérfolyóiratok indításáról.

A magyar nyelvű Jelen főszerkesztőjévé Ruzmann Rudi barátomat nevezték ki. Rudi másnap megkeresett és felkért, hogy írjam a lapot, mert ő magyarul nem, csak szerbül tud írni. Mint főszerkesztő vállalta a felelősséget, én pedig írtam a botrányt keverő politikai vezércikkeimet. Rudi mindig kiállt mellettem és megvédett, de a lassú felfogású komik is rájöttek stratégiánkra és menesztették őt.

A Jelen 8 évet élt, 53 szám került ki a nyomdából. Ahogy én elhagytam a szerkesztőségét, másnap megszűnt.

A Kultúrotthon szervezője
Szabadka – 1971.

Fingharmónia

Az általam gründolt The Electric Circus nevű szabadkai pop-együttes tagjai voltak: Nagy Tibor szólógitáros, Nádudvari Tibor basszusgitáros, Fekete Vilmos dobos és Vlahović Milos énekes. Nagy Tibike, mint zeneszerző, úgy hívta fel magára a lányok figyelmét, hogy a korzón sétáló csajok elé kerülve egy nagyot szellentett. Ezt a képességét később tökélyre fejlesztette és hosszan, dallamosan volt képes elnyújtani a hangorkánt.

Történt egyik 1969 őszi estéjén, hogy a szabadkai korzón, a Putnik-iroda előtt álldogált a banda, amikor a sétálók közt feltűnt két, látásból ismerős csinos lány. Tibike beállt eléjük a sétáló tömegbe és a nagy bemutatóvágytól sarkalva, minden erejét összeszedve felfújta magát és rázendített a fingorkánra - ami tényleg irgalmatlanul fortissimóra sikeredett, de jött ám a kíséret is: hatalmas trottyantással egyszerre kiürült Tibike egész vastagbelének tartalma. A nadrágszárból egy pillanat alatt ömlött a fekália a sétány aszfaltjára és rettenetes bűzfelhőbe vonta az utána sétáló két lányt.

Mondanom se kell, hogy ebből a bemutatóból nemhogy hódítás nem lett, hanem az egész korzó hónapokig Tibikén röhögött, aki csak tavaszra mert újból a sétálók közé merészkedni.

Rádiószerkesztő
Szabadka, 1969.

Gubics Feri első esküvője

1970 őszén játszódik a történet. Gubics Feri végre-valahára felszedett egy lányt, a Polet titkárnőjét. Már hetek óta udvarolt neki, minden este vendéglőbe vitte, minden este szerelmet vallott neki és reménykedett az eredményben, a szexben. Ám a lány megmakacsolta magát, hogy ő csak a házasságkötés után fekszik le Gubiccsal. A barátom pedig kétségbeesve kérlelt, hogy találjak megoldást, mert már nagyon sürgős az ügy.

Átvettem hát a szervezést, Grizák Anti házmestertől megszereztem a régi városháza díszbejáratának és esketési termének kulcsait, a fiúk pedig elhitették a titkárnővel, hogy én vagyok az egyik anyakönyvvezető. Szombat éjjel, vacsora után Gubics megkérte a lány kezét és én, nagy unszolásra vállaltam, hogy éjjel összeadom őket. Elindult a csapat a városházára: a menyasszony, a vőlegény, a tanúk, a násznép és én, mint anyakönyvvezető. A díszbejáratnál elővettem a kulcsokat és felmentünk az esküvőterembe. Előkerült az előzőleg függöny mögé rejtett régi nagy formátumú könyv és levezettem az általam begyakorolt esküvői szertartást. Végül beírtam őket a nagykönyvbe, majd ők, valamint a tanúk is aláírtak. Gubics és a titkárnő mentek haza nászéjszakázni, mi pedig mentünk mulatni, mert megkaptuk a vőlegénytől a kialkudott 3000 dinárt.

Epilógusként elmondhatom, hogy Gubics a félelemtől és az italtól nem tudta teljesíteni férfiúi kötelezettségét. Aztán hétfőn valaki nem bírt magával és elmondta a titkárnőnek, hogy csak buli volt az egész - hát nem kis kalamajka lett a vége, az biztos.

A Honi Galéria munkatársa Torok Sándorral (balról) és Duránci Bélával (jobbról) Szabadka, 1972.

Sarló és kereszt

1972 nyarán a városban hosszú hajjal, szakállasan és fura öltözékükkel hívták fel a figyelmet magukra. Csapatban, mezítláb, kereszttel a nyakukban defilíroztak a korzón – így váltak provinciánk attrakciójává.

Mészáros Ferenc, a Vezér nekem nyilatkozta, hogy kommunájuk már két éve működik. Székhelyük, Szabadkán a Bajai út 55. alatt van. Valójában ők pacifisták és körükbe hívják az ateistákat és hívőket is - számukra csak a jó és a rossz ember létezik. Elmondta, hogy ötvenen vannak és esténként szeánszokat szerveznek, ahol énekelnek, táncolnak és verseket mondanak - tagjaik között van festőművész és zeneszerző is. Keresztény zarán - dokutakra is járnak.

Két fő törvényük van: ne bántsd a másikat és ne káromkodj. A csoportos szexet és a kábítószert elítélik. Valójában egy békés dialógust kezdeményeztek a párt és a vallás között, hisz olyan országban élnek, ahol mindkét szervezet hatása majdnem egyformán erős. Tudjuk, hogy Marx az anyagot helyezi előtérbe, a vallás pedig a természet feletti lényt, de ha egy nagy követ kell arrébb tenni mindegy, hogy az egyik végét párttag a másikat vallásos fogja meg – fő, hogy a munka el legyen végezve – mesélte a főhippi.

Én, mint a csoport vezére nem parancsolgatok. csak gondolkodom és igyekszem a többiekre pozití-

van hatni. A többség véleménye dönt, de ha vitára kerül sor akkor húzunk. Ha valakinek nincs munkája azt segítjük, de igyekeznie kell minél előbb dolgozzon, mert a parazitákat nem tűrjük.

Elítéljük a szovjet rendszert, hisz a személyi szabadság megfosztása a fasizmus egyik formája. Harcolunk, hogy szűnjön meg minden terror, tűnjenek el a határok, legyen csak a hippimozgalom és a hippivezérek.

A Mészárossal készült interjút a Jelenben terveztem közölni, de Németh János, az akkori főszerkesztő elvitte a kéziratot a komitétba és segítségüket kérte, hogy ne jelenhessen meg.

Később számunkra kiderült, hogy Németh több esetben is eljátszotta a besúgó szerepét.

Mészáros Ferenc, a híres szabadkai hippivezér 1975-ben diplomázott a szabadkai közgazdasági egyetemen, nemsokára rá megbetegedett és meghalt.

Bagi Károly polgármester nyilatkozik
Kollár Ferenc mikrofonja előtt
Szabadka, 1971.

A fekete kandúr esete

1965-ben Szabadkának négy mozija volt: a Lifka, a Radnički, a Zvezda és a Jadran. A Jadran szemben a korzóval, 14 lépcsőn juthattam fel hozzá, mint a musicalekben, előtte kiszáradt, modern szökőkút állt. Homlokzatán Török Pista által festett, széles vászon panó hirdette az új filmet. Minden vasárnap kora délután beálltam a Jadran pénztára előtt kígyózó sorba, hogy 100 dináros jegyet váltsak a hatórás vetítésre, ahol a külföldi filmeket szerb nyelvű aláírással vetítették.

1967-ben nézhettem meg Dušan Makavejev A postáskisasszony szerelme című botrányfilmet. A főszereplő, akit a gimnáziumból már ismertem, a szabadkai magyar-zsidó lány, Ras Éva (lánykori nevén Balás Éva) volt. Ő volt a fő attrakció, mert a filmben mezítelenül feküdt, alabástrom popóján egy szénfekete kandúrral.

A pénztárnál mindenki tolakodott, de én rendületlenül tartottam a pozíciómat. Éva volt, aki már 1966-ban teljesen levetkőzött a kamerák előtt, csak jóval később követte őt Ladik Kati.

Évát nézve, 1967-ben elkezdtem nagyon diszkrét aktfotókat készíteni a zágrábi EVA magazinnak. Később Ladik Katit léptettem fel a Városházán.

A Dunav Film 1971-ben Szabadkán felvételezte Aleksandar Petrović filmjét, a Mester és Margarétát. A stáb már jó előtte terepszemlét tartott és a Városháza félemeleti büféjében megismerked-

tem velük. Vinyakozás közben Dušan Ristić, a film egyik igazgatója felkért, hogy én szervezzem be a szükséges több száz szabadkai kosztümös statisztát.

Aztán megérkezett a teljes olasz-jugoszláv filmsztáb, én pedig egy hónapra részese lettem a filmgyártásnak. Ristićnek köszönhetve háromszor is együtt vacsorázhattam Aleksandar Petrovićtyal, Bata Živojinovićtyal és Ljuba Tadićtyal. A filmben szerepelt Medve Sanyi szabadkai színészbarátom és Ras Éva is.

A film belső jeleneteit a Városházán és Népszínházban, a külső jeleneteket a Városháza előtti parkban, a Népszínház előtt és a palicsi parkban forgatták. A várost teleragasztgatták óriási orosz plakátokkal, a parkokba pedig műhó került. A Városháza első emeleti adóosztályának közfalait kiszedték, a kamera pedig a folyosón kocsizott.

A film orosz betétdala a fekete macskáról szólt – a macska szerepét pedig ugyanaz a fekete macska játszotta, amely öt évvel előtte Éva meztelen fenekén trónolt Postáskisasszony filmben. Így nekem is volt szerencsém személyesen megismerni a filmszereplő macskát, aki mellesleg nagyobb fizetést kapott, mint én.

Éva a villamosvezető szerepét játszotta a filmben. A film egyik jelenetében a Városháza előtti parkban, a Ruža parfüméria előtt vezette a villamost és elgázolt egy elébe futó férfi szereplőt, akinek a véres feje a hóban gurult tova.

Kollár Ferenc, Balázs G. Árpád festőművésszel készít interjút Szabadka, 1972.

Egy fiatal nő inspiráló hatása

1972-ben Duránci Béla azt mondta: Az öreg Balázs G. Árpád festőművész most nyolcvanöt éves, torokrákja van, ki tudja meddig él még, ezért holnap menj el hozzá egy hosszabb életútinterjút készíteni.

A 7Nap-ban megjelent terjedelmes interjú kéziratából egyes részek kimaradtak:

„Most költöztem Horgosról Szabadkára, a Zrinyi és Frangepán utcába, de nem költözöm többé, ha a bútorok és a zongora a helyére kerül, akkor majd a szabadkai piacról készítek szép színes akvarelleket – fogadott, és belekezdett az emlékek idézésébe: Tudod a Tanácsköztársaság alatt én is orosz feketeinges voltam és Kassák Lajossal harcoltam a forradalomban. Emlékszem Kassákkal és Simon Jolánnal üldögéltünk mikor György Mátyás elhozta Sinkó Ervint és bemutatta. Attól kezdve mindnyájan anarchisták lettünk. Aztán ahogy jött Horthy, akkor másik két festővel, Hódy Gézával és Lenkey Jenővel emigráltam Szabadkára.

Szabadkán akkor csak Oláh Sándor volt igazi festőművész, Stipan Kopilović egy dilettáns borbély volt, Geréb Klára csak rajzolni tudott, Farkas Béla pedig gyors kis pasztelleket csinált, mert kellett neki a pénz a morfiumra. Szabadkán mindig nagyon gyönge volt a művészi élet, csak most elevenedett fel, ahogy Torok Sanyi, Kerekes Sanyi

meg egy pár fiatal elkezdtek festeni - most már több festő van, mint rendőr.

1926-ban rájöttem, hogy kicsi nekem az itteni kávéház és Belgrádba költöztem, ott nagyon jól ment a sorom – Petar Luburdával és Petar Todorovićtyal állítottam ki.

1945-ben Magyarországra menekültem és a nagymarosi művésztelepen Barcsay Jenővel festettem. Aztán ott is elegem lett és 1958-ban visszajöttem Szabadkára. Itt folytattam a festészetet, de a proletár témájú képeimre már nem volt vevő, pedig én mindig is kommunista voltam. Így aztán 1960-tól virágfestő lettem.

Az utóbbi időben már háromszor is elbúcsúztam a földi élettől, de a sors mindig újra megadta, hogy újra dolgozhassak. Az utóbbi időben a cirkusztémájú képeket festettem, rájöttem, milyen jó embereket és állatokat rajzolni. Mostantól finom színes akvarelleket szeretnék csinálni, meg hidegtűs rézkarcokat olyan szentimentális visszaemlékezéseket, ennek egyik feltétele, hogy fiatal szeretőt találjak magamnak."

Duránci Béla tévedett, mert az Öreg Mester még 9 évig élt és alkotott – lehet, hogy a fiatal szerető nemcsak inspirált, hanem gyógyított is?

Műsorrendező
Szabadka, 1973.

Művész csinálás

Az Ifjúsági Otthon kiállítótermében a fiatal kortárs képzőművészek kiállításának sorozatát szerveztem, de közben jöttek ukázok: 1974 nyarán hívatott a községi szakszervezeti vezetőség, hogy az önigazgatás szellemében egy dolgozó festőművésznek kell májusban tárlatot szervezni. Mivel Szabadka legnagyobb gyára a Sever villanymotorgyár volt - általában innen kerültek ki a szakszervezeti vezetők is, így a feladat az volt, hogy egy szeveres munkásból kell festőművészt csinálni.

A községi vezetők szerint Nikola Lukač esztergályos szakmunkásból kellett két hónap alatt festőművészt faragnom. A becsületes fémmunkás csak bámult, de nem mert tiltakozni a pártitélet ellen. Festővásznat, festéket, ecsetet, állványt vettem és elkezdődött a művészcsinálás. Útmutatásaim szerint Nikola igyekezett, de a művek förtelmesek voltak. Ennek ellenére a politikusok óhaja az volt, hogy önálló tárlatot, színvonalas katalógust, nagy ceremóniás megnyitót és kellő sajtóvisszhangot szervezzek.

Eljött a nagy nap – a politikusok megnyitották a kiállítást, programszerű beszédükben elmondták, hogy a művészet nem adottság, hanem hozzáállás kérdése.

Utána gratuláltak nekem a művészcsináláshoz, majd rengeteg peščara-dunja pálinkát ittak és vécében együtt hánytak a megrendelők és a művész.

Lapszerkesztő
Szabadka, 1974.

Összefonódó történet

1974-ben ismerkedtem meg Emillel. Javakorabeli úriember volt, gyorsan a bizalmába fogadott és mesélt házasságáról is.

Nálánál jóval fiatalabb felesége volt. 1971-ben találta ki az asszony, hogy neki egy olasz sportkocsi kell. Mivel a feleség célozgatott, hogy elhagyja ha nem kapja meg a kocsit, Emil elment olaszba és megvette az akkor nagyon divatos mini Ferrarit - azaz vett egy bordó Fiat sport coupet.

Az autó meglett, de az asszonynak nem volt jogosítványa és vagy tíz próbálkozás után sem sikerült a vizsga. Emilnek sem volt jogsija, de ő nem is szeretett volna vezetni. Erre az asszony kitalálta, hogy felbérel szabadkai jogosítvánnyal rendelkező studentokat és majd azok hordozgatják őt a sportautójával.

Emil elbeszélése szerint 1972-ben a sztudentok csak sofőrködtek míg ő egész nap dolgozott. Szerinte a bérsofőrök nemcsak „vozáztak", hanem „tucáztak" is. Ami annyit jelentett, hogy nemcsak a kocsit vezették, hanem útközben Emilt is helyettesítették.

Elmondása szerint, ő szerette volna megakadályozni a további sétaautózást, ezért eszébe jutott fékbabrálás, de ahhoz nem értett, végül megoldásként a garázsban „véletlenül" rádöntötte a meszelőt a sportkocsi első szélvédőüvegre, amely kitört és a kocsi vezethetetlenné vált.

Emil szerint ez siker volt, mert a kocsi vagy egy évig így állt a garázsban – szerintem meg az asszony csak talált valami módot a fiatal studentok támogatására.

Időközben megtudta, hogy én kocsibolond vagyok és egy hirtelen ötlettől vezérelve felajánlotta, hogy olcsón vegyem meg a szélvédő nélküli sportkocsit. Természetesen örömest kaptam az ajánlaton, egy hét alatt eladtam a kis Abarthunkat és megvettem az autót. Nagy bonyodalmakkal szereztem Olaszországból első üveget és 1975-ben én voltam a szabadkai Fittipaldi.

Alig egy évre rá jelentkezett az én kis fiam, hogy világot szeretne látni: Erzsikével megvettük a kis ruhákat, a kiságyat és vettünk egy csodálatos fonott-bélelt-fodros mózeskosarat is, hogy majd kórházból abban hozom haza a gyereket. Közben rájöttem, hogy a lapos kétszemélyes sportkocsi nem gyerekhordozásra való – így aztán szívem nagy bánatára eladtam a csodát és vettem egy négyajtós limuzint.

Megszületett a mi kis Fecikénk – csodálatos gyerek volt – nagyon örültünk neki és ezért már a sportkocsit sem sajnáltam. Persze nem nagyon bírtam a véremmel és a búzakék színű 101-sel is versenyezgettem – fel is ragasztottam az oldalára a 13-as narancssárga versenyszámot.

A kisfiunk féléves lehetett, mikor én munkahelyet váltottam: otthagytam az ifjúságot és a Szolid Kombinátba mentem újságot szerkeszteni. Az első napokban Csetvei Karcsi, a kombinát párttit-

kárja vezetett körül és nemcsak a termelést, hanem az irodistákat is bemutatta. Többek között bevezetett az üzlethálózat osztályára is, ahol több hölgy is dolgozott. Kávéval kínáltak bennünket és mindjárt megindult a faggatás - az egyikük már tudta is, hogy én egy búzakék kocsival járok dolgozni és nagyon érdekelte, hogy miért van versenyszámozás a kocsin. Én örömmel mondtam el, hogy kocsiőrült vagyok, volt egy csodás kis Abarthom, aztán egy felszarvazott férjtől - akinek felesége imádja a sztudentokat - vettem egy csodás Fiat coupét, de nem sokáig élvezhettem, mert jött a gyerek és polgári kocsira váltottam. Persze ezzel a kocsival is őrültködöm, ezért van rajta a szám. A kérdező ekkor felállt és azt mondta, hogy: Engedd meg, hogy újból bemutatkozzak – Smilya vagyok a felszarvazó, aki imádja a sztudentokat.

Koncertszervező
Szabadka, 1973.

Szolid történetek 1978

A Szolid Kombinátban dolgozva szorosan együttműködtem a tervgazdálkodási osztály vezetőjével Kovács Birkás Misivel, aki fukarságáról volt hírhedt. Együtt mentünk a szakszervezet által szervezett trieszti kirándulásra is, de ő nem tartott a többséggel vörösborozni, hanem elment olcsó cipőt keresni. Nemsokára csatlakozott a csapathoz és örömmel újságolta, hogy milyen jó üzletet csinált – vett 12 pár nagyon olcsó fekete cipőt, a csomagokat berakta a buszba, de egyet mindjárt fel is húzott. Pár száz méter séta után észrevettük, hogy levált Misi új cipőjének talpa, ő pedig engem kért meg, hogy menjek vele vissza a cipőboltba és segítsek reklamálni. Misi hozta a cipőket, én pedig próbáltam elmagyarázni német-olasz tájszólással, hogy mi a baj. A kereskedő hölgyek megértve, hogy mit akarunk, nevetőgörcsöt kaptak és fuldokolva mondták el, hogy ezt a fajta cipőt még senki sem reklamálta, mert ez halottra való papírcipő. Könnyezve magyarázták, hogy ők olaszul figyelmeztették az urat, mikor próbálgatta a cipőt, hogy ez halottas lábbeli, de az vett 12 párat, ezért most nem adhatják vissza a pénzt. Így vásárolt be Misi jó előre halottas cipőből, akár több alkalomra is.

A másik történet pedig arról szól, hogy Kovács Misi osztályán dolgozott egy lusta, igénytelen montenegrói analitikus, Kritić Božo. Mivel min-

den foga nagyon rossz állapotban volt, mi rábeszéltük, hogy a vállalati fogásszal csináltasson új fogsort. Két hónap múlva elkészült az új alsó-felső kivehető műanyag fogsor. Ennek a megünneplésére Bożo munka után meghívta a társaságot kocsmázni, ahol több kör pálinkával koccintottunk az új fogasra. Ám másnap Bożo fogatlanul jött a munkába – elmesélte, hogy úgy berúgott, hogy hányás közben a fogsorok beestek a kocsma vécéjébe, ő pedig azt onnan már ki nem vette, hogy újból betegye a szájába. Bożo szégyellte az esetet, ezért nem ment el újból a fogászhoz, így maradt fogatlan Bożo örökre.

Cipőgyáros
Szabadka, 1989.

Palicsi pálinka és krumplis-kolbász

1987-ben történt, hogy kedves jó barátomnál, Brida Pistánál autót bütyköltünk és iszogattunk. Éjfél után konstatáltuk, hogy nagyon elfáradtunk és a pálinkánk is elfogyott. Tudtuk, hogy Bogesznak (Bognár Laci híres futballbíró és szakszervezeti elnök), aki a másik utcában lakott, van frissen főzött barackpálinkája. Leraktuk a szerszámot és úgy, koszosan elindultunk az éjszakában pálinkát szerezni. Ahogy Bogesz utcájába értünk már hallani lehetett azt irtózatos hangorkánt, ahogy Laci horkolt. A nyitott ablakon kiáradó zaj betöltötte a ház előtti kis teret. Mi, a pálinkainségtől üldözöttek fennhangon elkezdtük Bogesz nevét skandálni – mire az összes szomszéd felébredt, csak Bogesz nem. Csak a felesége kiabált ki az ablakon, hogy „Menjetek a picsába!" A mellettük lakó Bernáth Ica pedig azt üvöltötte át Bogesz feleségének, hogy „Az embered horkolása kibírhatatlan, nekünk reggel dolgozni kell menni." Mi pedig tovább kérleltük Bogesz feleségét, hogy ébressze fel a Lacit, mert a pálinka életmentő lenne számunkra – aki viszont azt válaszolta, hogy „Bogeszotokkal nem tárgyalok, mert az gyereket se tud csinálni nekem és köpök a pálinkájába is." A nagy rikoltozásra csak felébredt a barátunk és behívott bennünket. Megmutatta a fürdőszobában lévő két demizson pálinkát és adott egy műanyag csövet, hogy azon át megszívhatjuk magunkat. Pálinkázás közben

megosztotta velünk a nagy titkát, hogy „A farkam nem a pálinka miatt, hanem azért nem áll fel, mert asszony egy boszorkány."

Mindnyájan nagyon szerettük a kolbászt, Brida Pista meg istenien tudta készíteni, de kolbászból sohasem volt elég. Pista azt hallotta, hogy főtt krumplival lehet szaporítani a kolbászt és akkor a krumpli átveszi a hús ízét. Nagy előkészületek után, szombat hajnalban Pista vett egy nagy disznót, hazahajtottuk és készülődtünk a vágáshoz. A disznó az udvarban várakozott, Pista felesége elkezdte tisztítani a száz kiló krumplit, mi meg elkezdtük a torokfertőtlenítést – azaz a pálinkázást. Egyszer csak a szomszédok szólnak be a házba, hogy láttak egy szép nagy malacot sétálni a Fenyvessoron, nem-e hozzánk tartozik. Na volt futás, mert Pista az utolsó pénzét áldozta a disznóba és ha elszökik, éhen marad a család. Nagy nehezen hazavonszoltuk a jószágot és megtörtént a tor. Egész éjjel töltöttük a krumplis kolbászt – több mint száz szál lett.

Pár nap elteltével hívott Pista, hogy menjünk a szomszédba megnézni a füstölődő kolbászokat. Hát volt mit látni – a kolbászbélben lévő krumplis töltelék mind lecsúszott a bél alsó részébe és száz szál lopótökformájú kolbászt találtunk. Szomorúságunkat nem lehetett leírni, a kolbászprojekt tönkrement, mert kolbász mind megsavanyodott és 1988 telén Bridáék nem nagyon ettek kolbászt.

A Trend igazgatója
Szabadka, 1990.

Egy férfi nemi szerv szerepe a kommunizmus megbuktatásában

1987-tet írtunk. A szlovén Mladina vezércikkeit Janez Janša írta. Janezzel ifjúsági aktivistaként 1975-ben működtem együtt, 2004-től Szlovénia miniszterelnöke lett. Janez írásai arról szóltak, hogy vége a Jugoszláv kommunizmusnak valamint vége a Jugoszláv államnak is.

Az újságokat rendszeresen küldte nekem és én barátaimmal, Özvegy Karcsival és Fejes Karcsival olvastuk és próbáltuk értelmezni a szlovén szöveget. Az írások hatására csak megerősödött szándékunk, hogy valamilyen módon meg kell pattanunk a Kommunista Pártból.

A módot és az alkalmat még nem találtuk ki – amikor egy munkaidő utáni pártértekezlet utolsó sorában ülve, Fejes Karcsi rettentő nagy unalmában újságpapírból megformált egy szép nagy férfi nemi szervet. Makszimcsuk Imre a pártitkár, aki egy igazi buta figurája volt JKP-nak, szavazatra bocsátott valami értelmetlen tervet, amelyet a tagságnak kézfelemeléssel kellett elfogadni. Özvegy Karcsi a keze ügyében lévő papír nemi szervet magasba emelve szavazott. A pártitkár ezt a gesztust úgy értelmezte, hogy Özvegy őt egy férfi nemi szervnek tekinti – csinált is az ügyből nagy felfordulást – s mivel Fejes Karcsi és jómagam Özvegyet próbáltuk menteni – mindhármunk ellen

a pártfegyelem súlyos megsértése miatt eljárást indított.

Az ominózus pártértekezlet után egy kis palicsi kocsmában összegeztük a történteket. Fejes szerint ez csak kapóra jött, mivel úgyis ki akartunk lépni a pártból. Elhatároztuk, hogy a fegyelmi bizottság ülésére el sem megyünk, hanem az eljárás miatt megsértődünk és elhagyjuk a pártot. Így is történt, mi voltunk az első fecskék, utána napról napra bomlott a kommunisták köre.

Janšát írásai miatt 1988 májusában letartóztatták.

1988 májusában én is otthagytam munkahelyemet és megalapítottam az első szabadkai magáncéget.

József Attilával
Budapest, 1991.

Tíz milliárd dollár nyomában

Jovanka 1924-ben született, 32 évvel volt fiatalabb Titónál. A vezér titkárnőjeként kezdett dolgozni, végül Tito utolsó felesége lett.

Az idősödő Tito mellett Jovankát megrészegítette a hatalom. Minden hivatalos látogatáson, minden döntéshozásban részt vett, tanácsokat adott férjének. Úgy gondolta, hogy a vezér halála után ő veheti át a helyét.

1977 tavaszán, mi újságírók már sejtettük, hogy a háttérben komoly harc folyik az öregedő Tito befolyásolásáért. A vezető politikusok egy része Jovankában látta a legnagyobb akadályt a Titóhoz vezető úton, végül Stane Dolancnak és Nikola Ljubičićnek sikerült is eltávolítaniuk az asszonyt, az akkor már 85 éves vezér környezetéből. Jovanka eltűnt a nyilvánosságból, többé nem lehetett egyetlen olyan archív fotót sem használni, amelyen Jovanka szerepelt.

Jovanka Broz 1980 májusában Tito temetésén még ott állhatott a koporsó mellett, de utána házi őrizetbe került, megvonták tőle minden járandóságot, vagyontárgyait államosították és igazolványát, útlevelét is elvették tőle.

Tito a fegyverek eladásából és nyugati hatalmak segélyéből húsz év alatt csaknem tíz milliárd dollárt helyezett el titkos svájci magánszámláján. Egyes információk szerint Jovanka ismerhette

Tito titkos számláinak kódját. Ezért nem engedték, hogy külföldre utazzon.

Máig is homály fedi, hogy Miloševićnek sikerült-e kiszednie Jovankából a kódot és hozzáférhetett-e a tíz milliárd dollárhoz, felhasználta-e a háború finanszírozására.

Jovanka személyi igazolványát és útlevelét csak 2009-ben kapta vissza. 89 éves korában, 2013 októberében halt meg. Az is lehet, hogy a számlák kódját magával vitte, így a háború legnagyobb nyertese megint a svájci bank lett.

Könyvkiadó
Szeged, 1996.

Csontár

1992-ban nagy lendülettel vetettem bele magam a magyarországi külkereskedelembe, természetesen ezen a területen szerzett jugoszláviai tapasztalataim előnyhöz juttattak. Akkoriban cigaretta, ital, tűzifa, farmernadrág, üdítő, sajt, fésű, zsák, tejpor, vascsavar, nádcukor adásvételi tranzakcióit bonyolítottam.

Kedves barátomnak, Tamásnak megtetszett a külkereskedelem és szerette volna, hogy társuljunk. Mivel ezen a területen nem rendelkezett semmilyen tapasztalattal én feltételnek szabtam, hogy próbaként bonyolítson le három üzletet.

Egy hónapra rá jelentkezett, hogy elintézte, hogy mi legyünk az amerikai Hummer terepjárók magyar importőrei. Ezen felbuzdulva szép irodákat rendezett be magának és kérte, hogy adjak neki valamilyen megbízást.

Én éppen küzdöttem 17 vagon vascsavarral, amit a litvánok adtak cserébe 17 vagon bor fejében. Kapóra jött Tamás kérése - rábíztam, hogy próbálja meg eladni a csavart. Elmondtam neki, hogy a csavar csontára 1.- DM/kg. Amennyiben többért sikerül elpasszolni, akkor az a haszon, amin osztozhatunk.

Másnap telefonon hívott és nagy örömmel újságolta, hogy a 17 vagon csontot eladta a Magyar Honvédségnek 1,5 DM/kg áron és a héten már szállíthatjuk is. Levegőt nem kaptam a nevetéstől

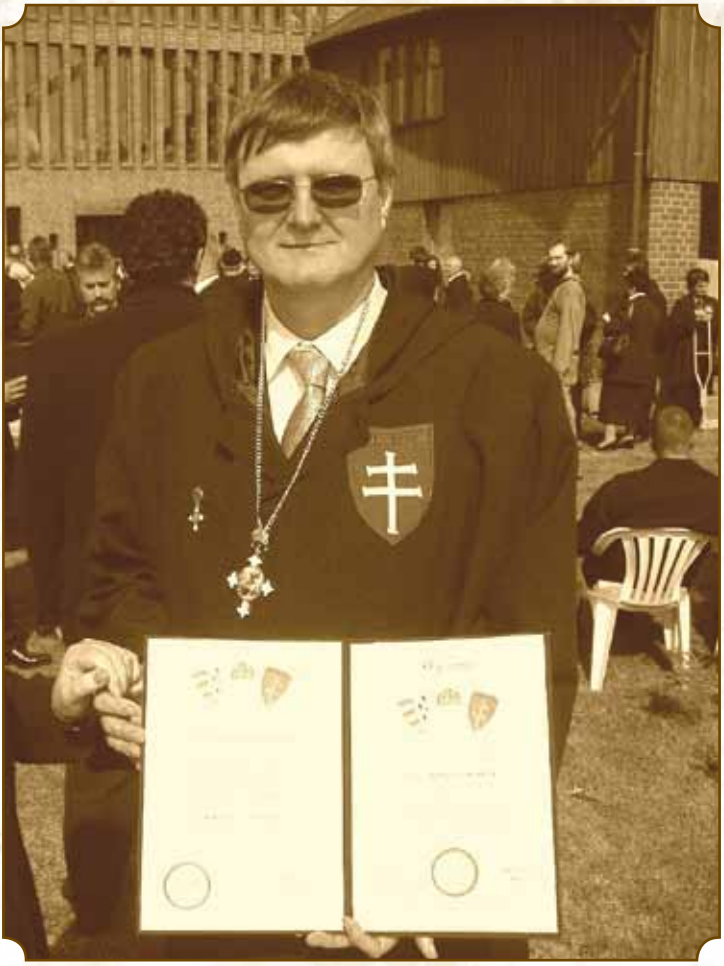
– az én kedves barátom félreértett – külkerzsar - gonban ugyanis a csontár bekerülési árat jelent, ő pedig kezdőként ezt nem tudta. Tamás a nevetésemet sértésként fogta fel és emiatt sajnos nem lettünk társak.

Plazmakutató
Szeged, 2010.

A közös

2000 tavaszán üldögéltünk baráti körben a szegedi Kárász utca egyik teraszán. Természetesen Nándor barátom mesélte az előző heti élményeit – tudniillik neki mindig legalább öt barátnője-rajongója van párhuzamosan. Később megérkezett Pista, a másik haver is, aki elmondta, hogy azért késett, mert most rakta ki egyik általa tesztelt 18 éves kerek-pereces barátnőjét. Nándor erre nagyon felháborodott: „A faszért zavartad el, ha neked már nem kell nő, akkor dobd be a közösbe, hátha valamelyikünknek még jó lesz." Azóta Nándor mondása szállóigévé vált Szegeden.

Knightly Order of Saint George
2005.

Tartalomjegyzék

Első szerelem	3
Hegyesi zsidók	6
Szexuális forradalom	9
Kolumbusz	11
Hegyesi mozi	14
Az első megjelent írásom története	18
Tito elrablása	21
Alfától-Jelenig	23
Fingharmónia	27
Gubics Feri első esküvője	29
Sarló és kereszt	32
A fekete kandúr esete	35
Egy fiatal nő inspiráló hatása	38
Művész csinálás	41
Összefonódó történet	43
Szolid történetek 1978	47
Palicsi pálinka és krumplis-kolbász	50
Egy férfi nemi szerv szerepe a kommunizmus megbuktatásában	53
Tíz milliárd dollár nyomában	56
Csontár	59
A közös	62